

Секція 4.

Л.І. Полятикіна, к.е.н.,

доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Сумський національний аграрний університет

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Для забезпечення економічного оздоровлення економіки України було проведено реформування підприємств агропромислового комплексу і розглянуті всі можливі варіанти реструктуризації з метою адаптації сільськогосподарських виробництв до ринкових умов господарювання та підвищення конкурентоспроможності.

За даними статистичних досліджень в Україні реформовано 11,8 тис. недержавних сільськогосподарських підприємств, на базі яких створено 21,6 тис. нових господарських формувань ринкового напрямку, в тому числі: 7,3 тис. – товариств з обмеженою відповідальністю, 4,5 тис – приватних (приватно-орендних) підприємств, 0,8 тис. – фермерських господарств і 2,7 тис. – інших суб'єктів господарювання [2. с.45].

Одним із перспективних напрямів створення конкурентно-ринкового середовища є розвиток малого бізнесу. Мале підприємництво на протязі останніх десятиріч не випадково привертає до себе прискіпливу увагу. І це не є примхою часу чи випадком. Мале підприємництво є багатограним соціально-економічним явищем, в якому кожен з учасників, тобто безпосередньо підприємець або підприємство, має можливість знайти своє місце, а зовнішні учасники також отримують позитивні результати: держава - податки, збільшення ВВП та число робочих місць в реальній економіці, зменшення соціальної напруги, місцева влада - податки і голоси на виборах, економічні партнери - гнучких та динамічних партнерів з низькими накладними видатками.

Формування активного ділового середовища протягом останніх років сприяло збереженню позитивної тенденції розвитку малого та середнього підприємництва в Сумській області. На сьогодні в області діє 5319 малих підприємств. За три останні роки їх кількість виросла у 1,8 рази. За цей же період майже в півтора рази зросла зайнятість у сфері малого бізнесу, який надав робочі місця 46,2 тисячам осіб, що становить 16,4% від загальної чисельності працюючих по області.

Мале підприємництво — це самостійна, систематична, ініціативна господарська діяльність малих підприємств та громадян підприємців (фізичних осіб), яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку. Практично, це будь-яка діяльність (виробнича, комерційна, фінансова, страхова тощо) зазначених суб'єктів господарювання, що спрямована на реалізацію власного економічного інтересу.

Метою дослідження є одержання правдивої неупередженої повної інформації, яка дасть змогу визначити об'єктивну і всебічну оцінку діяльності приватного підприємця на сучасному етапі розвитку підприємницьких відносин в Україні; виявлення перешкод в його діяльності; знаходження резервів покращення здійснення діяльності приватним підприємцем [1. с.123].

Головною метою перетворень є формування ефективного господаря — власника. Становлення нової організаційно-приватної моделі організації сільського господарства вимагає об'єктивно нових підходів до структури фінансових результатів.

На нашу думку, в сільськогосподарській економічній науці недостатньо досліджується структура і методи формування фінансових результатів сільськогосподарських підприємств різних форм власності в умовах ринкової економіки. Метою цих досліджень є побудова раціональної діяльності та отримання від неї максимального економічного ефекту.

Для вирішення поставлених питань потрібний постійний пошук шляхів доцільного функціонування сільськогосподарських підприємств. Це необхідно для того, щоб суб'єкти господарювання мали можливість забезпечити

безперевний процес виробництва та реалізацію продукції і своєчасно розрахуватися за своїми зобов'язаннями, вільно маневрувати власними і залученими капіталами.

Організаційно-правова форма власності і функціонування приватної власності на землю в сільському господарстві, у значних обсягах використовується орендована земля, власниками якої є селяни. До таких форм господарювання належать акціонерні товариства відкритого або закритого типу, господарські товариства і товариства з обмеженою відповідальністю, сільськогосподарські виробничі кооперативи, приватні і приватно-орендні підприємства та їх об'єднання. Має перевагу змішане землекористування.

Підприємства працюють в умовах конкуренції, яка є необхідною властивістю ринкової економіки. Конкуренція між підприємства ведеться на сам перед за споживача, тобто за завоювання, розширення і утримання своєї позиції на ринку. Кожна з цих структур має характерні особливості, певні переваги та недоліки [3. с.234].

Акціонерним товариством вважається підприємство, яке створене на засадах угоди з юридичними особами або громадянами шляхом об'єднання їх майна та ведення підприємницької діяльності з метою одержання прибутку, що має статутний фонд поділений на визначену кількість акцій рівної номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном.

Кооператив (сільськогосподарський) - це підприємство, створене шляхом добровільного об'єднання фізичних і юридичних осіб на засадах членства, та об'єднання пайових внесків для участі у спільній сільськогосподарській виробничій діяльності та обслуговування переважно членів кооперативу.

Товариство з обмеженою відповідальністю - створюється на засадах угоди юридичними особами або громадянами шляхом об'єднання їх майна та підприємницької діяльності з метою одержання прибутку, яке має статутний фонд, поділений на частки в розмірах, визначених установчими документами.

Приватне підприємство - підприємство, що засноване на власності окремого громадянина, є юридичною особою, має самостійний баланс, власні основні й оборотні кошти. Розрахунковий та інші рахунки в банках, укладає угоди, може створювати філії та представництва і бути засновником або членом асоціацій, інших об'єднань.

Приватно-орендне підприємство - це самостійний господарюючий статутний об'єкт, який здійснює виробничу і ринкову діяльність, на базі як власного, так і орендованого майна та землі з метою отримання прибутку. Має самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку зі своїм найменуванням, але має залежність від орендодавця. Приватне підприємство не може мати в своєму складі інших юридичних осіб.

Господарські та договірні відносини підприємства з іншими організаціями та підприємствами будують на госпрозрахункових принципах, в основі яких лежить купівля - продаж при суворому дотриманні чинного законодавства.

Для організації ефективної роботи підприємства забезпечують автономність дій, або відповідну незалежність в діяльності, здійснюваній у власних інтересах. Всі ці підприємства об'єднує основна мета господарської діяльності - отримання прибутку (доходу), який є основним узагальнюючим показником фінансових результатів [3. с. 456].

В зв'язку з розташуванням Сумської області в трьох географічних зонах Полісся, перехідна та лісостепова, землі області мають територіальні особливості і за своєю родючістю різноманітні. У Поліссі (Шосткинський, Середино-Будський райони) переважають дерево- підзолисті землі легкого механічного складу з порівняно низьким вмістом гумусу (1,0 - 2,0%) і рухомих живильних речовин.

У перехідній зоні (Глухівський, Кролевецький, Путивльський райони) поширені лісові ґрунти і дещо менше - чорноземи, підзолисті легко-суглинистого механічного складу із вмістом гумусу в сірих лісових ґрунтах -

1,5-2,5%, чорноземах підзолистих - 2,5-3 %. Рухливими сполуками поживних речовин ці ґрунти забезпечені посередньо.

При створенні організаційно-правових форм господарювання селяни віддають перевагу сільськогосподарським товариствам з обмеженою відповідальністю (ТОВ) та приватним і приватно - орендним підприємствам, де вони є власниками і засновниками. Засновники при створенні обирають правління і керівника, який підзвітний загальним зборам, беруть участь у формуванні й розподілі доходів, формуванні фондів підприємства, на свою власність одержують дивіденди. В них на порядок вища соціальна захищеність селянина.

Розуміючи це, не випадково окремі керівники ТОВ запроваджують окремі елементи кооперативного підприємства, так наприклад, в Путивльському районі в двох товариствах: „Мир" і ТОВ імені Карла Маркса в основу створення покладено кооперативи.

Реалізація потенціалу, головних конкурентних переваг, справжньої ролі малого і середнього підприємництва, як однієї з важливих складових у загальному економічному спектрі, здатна посилити стійкість до глобальних викликів і сприяти виведенню України на траєкторію упевненого зростання.

Список використаних джерел:

1. Михайлов М.Г. Полятикiна Л.І. Славкова О.П. Органiзацiя бухгалтерського облiку на пiдприємствах малого бiзнесу. Навч. пос. – К.: Центр учбової лiтератури. 2008.- 320 с.
2. Полятикiна Л. І. Стан та перспективи розвитку фермерських господарств в Україні / Л. І. Полятикiна, А. М. Кадацька // Інновацiйна економiка : Науко-виробничий журнал. – Тернопiль, 2016 (61), №1-2 – С. 43-48.
3. Сталий розвиток та безпека агропродовольчої сфери України в умовах глобалiзацiйних викликiв : монографiя / О. І. Павлов, М. А. Хвесик, В. В. Юрчишин [та iн.] ; за ред. О. І. Павлова. – Одеса : Астропринт, 2012. – 717 с.